

PROJEV UNIV. PROF. DR. FRANTIŠKA ČERNÉHO
U hrobu Karla Čapka na vyšehradském hřbitově
9. ledna 1980 při vzpomínce Čapkových nedožítých
dvašedesátých narozenin.

Přišli jsme k Vám dnes, Karle Čapku, abychom Vám
řekli, že jsme vděčni za vše, co našim životům dává-
te. Je toho mnoho. Kdybych měl za sebe povědět, co
mě zvláště na Vás vábí, nedokázal bych to říci jed-
nou větou. Vážím si velice, že jste měl vždy velkou
starost o velké problémy společné všem lidem, i
zároveň o docela malé všední radosti a starosti
člověka. Ta obdivuhodná polarita, pro níž ve 20. sto-
letí celkem nenalzáme protějšek, to napětí mezi
největšími problémy celého lidského rodu a všední
denní přízemnosti jednoho každého jeho člena, jež
naplňuje celé Vaše dílo, je prostě velkolepá. Těším
se také stále z Vašeho stylistického umění. Z umění
povědět to, co povědět chcete, a to ne snad jen pár
učeným hlavám, ale pokud možno co nejširšímu lidské-
mu společenství. Váš dialog např. v Matce, který se
herců vždy tak dobře mluví, je vlastně velice vážná
disputace o věcech politických, obecně lidských
filozofických, o etice, podaná v neuvěřitelné komu-
nikativní rovině běžné konverzace, hovorovou řečí.
Naplňuje mě také, Karle Čapku, radost z krás češti-
ny. Dovedl jste ji, tak jako málokdo, rozeznět naplno.
Hrál jste na svůj nástroj skutečně vynikajícím způ-
sobem. Získáváte si mě ale znovu a znovu také svým
báječným humorem, v němž se rovněž výrazně projevilo
vaše neokázalé češství. A konečně jste mi blízký svou
hlubokou lidskostí. Měl jste lidi rád, i když přiroze-

ně ne všechny stejně. Vaše láska k lidem se projevovala jejich znalostí, zájem o svět jejich velkých i malých problémů - v literárním a divadelním díle - i mimo umění.

N vyšehradský hřbitov, kde Vás uložili na konci roku 1938 naši spisovatelé, přichází mnoho lidí všech generací. A není snad nikdo, kdo by se nezastavil u vašeho hrobu, ozdobeného symbolem božích muk z našich polí. Ti, kdož za Vámi přicházejí, řekli by možná trochu jinak než já, čím je přitahujete. Nevím. Vím jen to, že k Vašemu velkému dílu, které jsme si stále ještě nestihli v souboru vydat, a také tomuto místu je vábí cosi mohutného, silného, cenného, co rozpozná každý, i ten, kdo pro to snad hned anebo nikdy nemá zrovna slova.

A ještě toto, prosím, dovolu říci:

Dva dny před koncem minulého roku rozjel jsem se do Malých Svatoňovic, vašeho rodiště, a hlavně do Úpice kde jste prožil mládí. Nad Brendami, co sídlil kdysi váš slavný zlý loupežník Lotrando, ležel už sníh - a tlačila se na ně i těžká sněhová mračna. Mnoho jsem na Vás myslel. Zde, v tomto malém textiláckém městečku na řece Úpě, na samém kraji Krakonošovy zahrady, jste si formoval mezi lidmi těžké práce svůj svět, který, když ste jej uložil do svých prací, zpřístupnil lidem, kdekoho zaujal - a dodnes zaujímá. Přináším Vám proto i pozdrav z těchto končin, z Vašeho rodného kraje.

ÚVOD PŘEDSEDY SBČ Dr. FRANTIŠKA KRČMY

Při vzpomínce na nedožitou devadesátku Karla Čapka, nazvané Muž na svém místě, 10. ledna 1980 v Městské knihovně

Jsou spisovatelé, pro které jsou jubilea pouhými zastávkami na cestě k zapomenutí, na nichž se pietně oprašuje nános let zvolna a neúprosně se snášející na jejich pomníky a pamětní desky, jsou umělci, jejichž výročí narození nebo úmrtí mají jen připomenout, co znamenali oni a jejich výtvořiny v době a pro dobu, v níž žili a tvořily. Pak jsou spisovatelé takoví,

jejichž jubilea jsou jen záležitostí kulturních institucí, které v jejich případě plní svou formální povinnost připomenout dílo, oceňované v přítomné době jen úzkým okruhem ctitelů nebo dokonce jen literárními odborníky.

Karel Čapek ovšem nenáleží do žádné takové kategorie. Jeho tak zvaná kulatá jubilea proto neuchovávají jeho památku a také nejsou důvodem k tomu, abychom si ho nějak naléhavě zvláště připomínali. Je totiž tak pevně zakotven v současném povědomí národa, ne stejně živý jako ve své době, ale daleko, daleko živější. Čapek nebude proto nikdy zapomenut, dokud bude český národ existovat, protože pokud bude existovat, bude ho vždycky považovat za stěžejní postavu své tisícileté kultury. Karel Čapek není jen spisovatel, jehož mistrovství má nevídaný a neslýchaný rozsah dopadu od posledního výminkáře až po universitního profesora, není jen světový spisovatel, na něhož je už přes půl století celý národ pyšný, ale autor je stále tak trvale přítomný, že se zdá přímo absurdní připomínat si, že se narodil už před devadesáti lety a už před více než čtyřiceti roky mu smrt doslova vrazila pero z ruky. Těch nedožitých 49 let nám proto může jen bolestně připomenout, co by mohl ještě přidat k literárnímu pokladu této země tento univerzální duch, tento mluvčí naší tisícileté kultury, kdyby ho nebyla zkosila ztráta všeho, čemu věřil a pro co dal v sázku své křehké zdraví.

Je jasné, že zemřel v době, kdy jeho umělecká tvorba byla stále na cestě vzhůru, od výšin mistrovských k ještě mistrnějším. Víme také, že vlastně nezemřel na zápal plic, ale na svou statečnost, s jakou neopustil bojiště před jistou záhubou. Zemřel na to, že zůstal se svými spoluobčany, ač měl jako málokdo příležitost a - věčná škoda pro národ, že jí nepoužil - uchovat se pro lepší příští mimo dosah nacistické surovosti. A že by nebyl řadovým emigrantem, ale venku uznávaným kulturním reprezentantem poníženého národa, jistě nikdo nepochybuje. A tak nejen pro své dílo, ale i pro svůj charakter není pouhým velikým autorem, ale stal se -

jak o něm řekl nikdo menší než Albert Pražák - jediným z kulturních patronů svého národa.

Společnost bratří Čapků, jejímž jménem se raduji nad vaší početností - a kdybych se přeřekl a pravil „počestností“, nebylo by to vzhledem k vaší oddanosti Čapkovi žádné přeřeknutí - pořádá tento večer ne jako jubilejní vyzdvižení jeho osobnosti a odkazu - Čapek toho věru nemá zapotřebí -, ale spíše jako radostnou příležitost, abychom se tu shromáždili v jeho jméně, protože my čapkovci máme k němu nejen vztah rozumu, ale i citu, my ho nejen čteme a posloucháme, my ho milujeme Proto jako jsme se včera pietně sešli u jeho hrobu, jsme dnes ve stejném rozpoložení tady v Městské knihovně.

Jako pořadatelé jsme byli postaveni před dvojí alternativu: slyšet o Čapkovi vědeckou přednášku nebo Čapka samého. Především jsme vzali v úvahu, že nebudeme mít před sebou obyčejné publikum, ale vlastně odborníky na Čapka, z nichž někteří o něm vědí víc než my. Dále jsme uvážili, že předloni na tomto místě jsme vyslechli zasvěcenou a nesmírně závažnou přednášku našeho vynikajícího čapkologa profesora dr. Buriánka při 40. výročí úmrtí, že mezi tím vyšla jeho dávno očekávaná a trapnou mezeru vyplňující speciální monografie o Čapkovi, a že nakonec bylo těžké najít vědce či spisovatele, který by nám mohl říci něco nového, co dosud nebylo řečeno či vytištěno. Nakonec máme během roku při našich běžných podvečerech dost možností věnovat se dílčí tématice čapkovské, která je prakticky nevyčerpatelná.

A tak jsme zvolili kompromis: O Čapkovi i Čapka. Velikou posilou nám bylo, že se uvolili znásobit kouzlo vybraných textů takoví mistři přednesu jako jsou náš člen zasloužilý umělec Václav VOSKA a zasloužilá umělkyně Jaroslava ADAMOVÁ z Městských divadel pražských.

/Pozn. red.: Podvečer měl pak skutečně nečekaný úspěch v přeplněném velkém sále, kde účastníci vyslechli mimo jiné: Edmond KONRÁD: Vesele o Čapkovi, Marie Pujmanová: Sedmero mistrovských ctností Karla Čapka, František Kubka: Na vlastní oči, Helena Čapková: Malý Karel a z Čapkových textů Muž na svém místě, Jak jsem k tomu přišel, Z našeho kraje, Mé řemeslo, Chvála řeči české, Musím dále a O sobě. Vše ve znamenitém přednesu zasl. um. Jaroslavy ADAMOVÉ a zasl. Um. Václava VOSKY, jimž ještě touto cestou zvláště děkujeme.

xxx

HELENA ČAPKOVÁ: Malý Karel (Z knihy Moji milí bratři)

Jednou řekla babička o Karlovi: „Cák je to všechno platný, je tuze spěšnej, dyť von je to haťárek, musí vyšplechnout všechno, co ví, a ještě víc někdy“. Znala snad babička nějakého živého spěšného Haťárka odněkud, či razila sama pojem „haťárkovství“? Ne, není toho úsloví ve slovnících, ba ani v našem kraji, ale zůstalo provždy žít v rodině, a chválabohu tkvělo i v Karlovi. Přemýšlel bleskurychle a ihned dedukoval: „Ale když se děje toto - co pak? A ještě potom? A co z toho nakonec bude?“ Ani robustní optimistické děvče, ani váhavě pesimistický starší bratr - fatalista, ani snivá a nespravedlivá maminka a zdravý a rozumný tatínek nedovedl odpovédět. Nedokázal to ani život a svět, a věčné „proč a co pak?“ znepokojeného dítěte viselo vždy těžce nad labirintem jeho myšlení. Měl příliš mnoho otázek, - slyšíte ho ptát se a ptát. Nejenom náš nejmenší, i my oba starší jsem se kdysi po dětsku ptali všeho, co míjelo kolem, jak k tomu dochází a jak se to dělá v městečku a venku, v tom nesmírném kotli rozlitého života - byl tehdy tak odříkavý a tvrdý. Tatínek nás tomu učil, - brával nás s sebou na své cesty a pak sami jsme Karla napodobovali v lačném zírání, zatímco se maminka starala o dům a jen někdy se zadívala z okna či pomyslného balkonu na děje i fiugurky maloměstského biografu z dálky domácího světa. Zato my jsme byli nenasytnými diváky a z největší blízkosti. Jako antický chor obklo-

povali jsme se a dotýkali jsme se přímo lidí a ovzduší snad každého domu. Malý Karel nespokojoval se jen přihlížením a spoluprožíval všechno, všetečný, zvědavý a nebojácný, drobný jako tichá, zvědavá myška. A tak nebylo koutečku v krámech a dílnách, kde by při svých toulkách někdo z nás neokouněl. Což my dva starší a zkušenější přibíhali jsme domů včas, ale Karel se nám ztrácel a někdy jsme sběhali celé město, než jsme našli jeho malinkou stup a konečně i jeho samého ve vášnivém zaujetí bůhví u čeho vlastně. „Kde zůstal Ičinek, vy lajdáci?“ křičela maminka bez sebe strachem, když jsme se vraceli jen sami. „Nešel snad k řece? Kde jste ho nechali naposledy? -- „Ztratili jsme ho u kováře, nechtěl se hnout a jít s námi.“ - „Tys byla jistě někde s holčkama, treperendo a Peča vyváděl zase někde s kluky, - a teď se nestydíte přijít bez něho sami. Bůhví co všechno se mu zatím přihodilo“. A už se sypaly štulce ba i rány sedřenou pěstí do nepozorných hlav, - broušená, vyčnívající routa zásrubního prstýnku dopadala tvrdě. Rozlétli jsme se jako holubi vyplašení z hnízda ho hledat. Bylo to na nejnepochopitelnějších místech. Někdy stál u kašny na náměstí, drobounký a skrčený, a díval se, jak se voda čerí pod údery jeho proutku. Nebo se omámil u výkladní hodinářovy skříně, čekal na kukačku, nebo si povídal s dítětem ještě menším někde v koutě, nebo zkoušel se skamarádit s řezníkovým chromým psem Tygrem, hleděl na ptáky nebo lákal k sobě cizí kočku. Přivedli jsme ho poklusem a jako monstranci odevzdal. Padala tma a nebylo divu, že se maminka bála. Čím byl pro něho čas? Zato pro ni - osamělou.

Karel Höger: PROČ MÁM RÁD ČAPKA

/V 8. čísle Zpravodaje jsme přinesli autorův článek Proč mám Čapka rád, přednesený při matiné studentů jilemnických škol 14.10.1960. Dnes přinášíme jiný jeho projev, přednesený tehdy z rukopisu nár. um. Bohumilem Záhorským při vzpomínkovém večeru 19.6.1977 ve Viole a později otištěný v knize nár. um. Karla Högera Z hercova zápisníku, vydané Melantrichem a beznadějně ro-

zebrané./

Často se mne lidé, většinou od novin, ptají, proč mám rád to či ono. Někdy bývají tyto otázky trochu naivní a já se z nich snažím vylhat. Pravidelně přicházejí ve chvílích, kdy je člověk unaven a kdy nemá sílu se soustředit na kloudnou odpověď, nebo jsou stylizovány tak, že se na ně nechce odpovídat. Ale když se kdosi zeptal, proč mám rád Karla Čapka, jo, to nebylo snadné. Ne snad proto, že by člověk nevěděl proč, fale protože najít vyčerpávající odpověď, odpověď která by nezůstala nic dlužna, ne, nebylo to a není lehké. Už třeba, kdy jsem se s Čapkem setkal. Osobně nikdy. Byl jsem v Brně a náhodné pražské návštěvy mne s ním nikdy nesvedly. Ale Čapek byl autorem Lidovkách a to byly brněnské noviny. Četli jsme je všichni, a proto tedy i Čapka. Jako herec? Musím myslit na Loupežníka. To je jedna čapkovská role, která dá hodně, hra, kterou kdosi nazval panickým výkřikem mládí osvobozeného z vězení, v němž je šrámkovské okouzlení z milostného rozbřesku vystupňováno až do metafyzického opilství. Rád jsem ho hrál - a věřte, že jsem nerad že už si ho nezahraji. . . Asi tak rád jako inženýra Prokopa ve filmovém Krakatitu. Až mne v té době, kdy jsme jej natáčeli a když už za námi byla Hirošima a Nagasaki až mne mrazilo z té Čapkovy hrozné jasnozřivosti.

Nu, a pak byla celá řada setkání čtece s Čapkem. Jen ten, komu je uloženo číst profesionálně, pozná, jak byl Karel Čapek /teď užiři trochu obnošeného slova/ bytostně srostlý se svou mateřštinou. Dnes, kdy se u nás mluví nedobře as hajdalácky, kdy jsou slova vytvářena mluvním mechanismem bez spolupráce rozumu i citu a srdce, je radostno cítit, jak každé slovo, jak každá Čapková věta je tvořena záměrně, jak je chutná, jak dokonale slouží formulování myšlenky, líčení lidí i věcí. Však on to Čapek dobře cítil, když napsal: „Věřím, že býti spisovatelem je především veliké poslání jazykové; je to úkol udržovat národní řeč a tvořit v ní hodnoty zpěvné a rytmičné, hodnoty věcné přesnosti, čistoty, formy a souvislosti. Ať jsou kořeny básnictví v jakékoli

hlubině osobního podvědomí, jeho koruna šumí pojmovým bohatstvím národního vědomí. Mezi všemi lidmi se vyznačuje nebo má vyznačovat spisovatel ne tím, že píše, nýbrž tím, že umí česky. Avšak umět znamená pracovat, stále zkoušet, stále hledat a soustředit se. Nikdy nebudeš hotov s mateřskou řečí. Básník, udávaje nejvyšší úroveň jazyka, udává zároveň nejvyšší stupeň národního vědomí. Pravím, že toto dílo není méně užitečné než národní hospodářství nebo národní obrana. Říká se, že svatý žije v Bohu; spisovatel, jenž obyčejně není svatý, žije přímo v duši národa, neboť žije v jeho jazyce jako ryba ve vodě. Nedovedu si představit, že by básník mohl být nenárodní; je to, jako by se ryba zásadně vyslovovala proti vodě, jež ji nese a živí. Vše, co dáváte řeči, dáváte národnímu vědomí.“

Rád bych tohle aplikoval na herce. Ten, který neuctivě nakládá se svou řečí, s básníkovým slovem, není ještě umělcem, nebo už jím není. A proto je mi Čapek tak blízký a proto ho mám rád. Číst jeho pohádky je pro čtece nejen potěšením a potvrzením, že může být v člověku cosi tátovského i když nikdy děti neměl, ale i potěšením těch malých, kterým jsem je čítal před natáčením, abych viděl a slyšel, co jim je v nich nejbliž. A Čapkovy povídky a apokryfy – jak jedinečným jazykem dovedl vykutat to nejhlubší z české duše, to, co je zdánlivě do nenalezitelná zahrabáno pro struskou všednosti. Ne, tady se nedá mluvit o herecké profesionalitě, klouzající obratně po obrysech básnického díla. Tady musíme mít schopnost ponořit se s Čapkem až na dno jeho lidí a jejich myšlenek – zároveň i myšlenek autorových –, nechcete-li spisovateli zůstat hodně dlužni.

Proč mám Karla Čapka rád, tak tedy zněla otázka. A mám strach, že odpověď zcela nevyčerpala to, čím se herec k Čapkovi přitiskl. Víím, že je toho hodně – už ten vděk za to, jak dovedl naučit úctě a lásce k jazyku, jímž vyslovujeme věty první a poslední, vděk za cestu k člověku, s nímž mluvíme prostřednictvím spisovatelovým, vděk za to, jak naučil rozumět i skryté

kráse všedního života. A těch vděků je nekonečně více.

Všude na mne čekají Čapkové - doma, když se vrátím z představení, ještě jeden doušek z některé jeho knihy, venku v chatě další, který otvírá zašifrované krásy přírody, k níž měl tak blízko. I na cestě do ciziny mívám s sebou v zavazadle nějakého Čapka jako liber viaticus, knihu cestovní. Protože s ním věřím, že „tam kde skřípá a vrže řeč, skřípá a haraší něco v hlubokém bytí lidu.“

SPOLEČNOST BRATŘÍ ČAPKŮ A TELEVIZE

Jednou z nejsledovanějších složek Čs. televize jsou pořady Klubu mladých. Relace 8. ledna t.r. upozornila záslužně na neblahý stav zahradnické úpravy v Čapkově Strži. Vystoupení člena našeho výboru zasl. umělce doc. Eduarda Hofmana se nečekaně stalo podnětem k debatě mladých, která potvrdila, že autor všem návštěvníkům známého Zahradníka roku má nárok na to, aby okolí jeho Památníku nemuselo být nepříznivě kritizováno. Porozumění Čs. Televize pro dílo Karla Čapka, zvláště v letošním jubilejním roce, je nesmírně potěšitelné. Vliv televize na miliony diváků lze, jak je vidět, využít nenásilně a prakticky velmi činně k řešení čapkovských problémů i když zdánlivě okrajových, ale pro naši kulturní pověst důležitých. Při motorickém nadhazování problémů a pak do nekonečně oddalovaném jejich řešení bylo zde pozoruhodné, že nezůstalo jen u výzvy k mladým a u efektivnosti závazku, ale že se již začátkem března ve Strži brigádničilo. Přispěla k tomu i pohotová poznámka v místně příslušném „Našem Příbramsku“, které již 18. ledna t.r. ve výrazné úpravě napsalo:

První letošní pořad televizního Klubu mladých byl „hrozenou rukavicí“ svazákům v našem okrese. Jestliže redaktoři upozornili na zanedbanou zahradu památníku Karla Čapka ve Strži, neměli bychom čekat, až sem přijedou dělat pořádek lidé ze vzdálených koutů republiky. I když objekt patří Krajskému středisku památkové péče, jistě se neozvou hlasy: Do toho nám nic není. Svazáci i pionýři - mladí ochránci přírody - mají tedy příležitost. /jb/“

Jde nyní o to, aby obětavost mladých pro Karla Čapka přinesla výsledky přiměřené jejich nadšení. To jest, aby další brigádnické úsilí bylo účelně řízeno v koordinaci příslušného referenta Krajského střediska památkové péče, Místního národního výboru ve Staré Huti a Společnosti bratří Čapků, která již dala v tomto směru příslušné pokyny svým oběma zmocněncům pro otázky Čapkovy Strže V. Hatajovi a Č. Venasovi. Čs. Televizi jsme poděkovali za příkladný čin a zdůraznili prospěšnost její eventuální další spolupráce se Společností brří Čapků.

/K/

OSLAVA ZAHRADNICKÁ

Z iniciativy naší nejstarší pražské členky Marie MARKOVÉ, která bydlela v nynější ulici bratří Čapků ještě před tím, než se do ní Čapci přistěhovali /a bydlí v ní dosud/, použil Český zahrádkářský svaz - pobočka pro Prahu 10 Vinohrady - své výroční schůze 12. března t.r., aby připomněl svým členům a celé čtvrti, že měli ve svém obvodě nejslavnějšího literárního zahrádkáře, autora Zahradníka roku. K uctění jeho památky pozvali předsedu Společnosti bratří Čapků Dr. Františka Krčmu, aby řekl pár slov o letošním devadesátiletém jubileu Karla Čapka. Byl přečten i článek Jaroslavy Reitmannové z našeho Zpravodaje Květiny Karla Čapka a paní Marková pak upřímně podala hrst vzpomínek na bratry Čapky i Olgu Scheinpflugovou, jimž po celé desetiletí byla oporou v různých problémech občanského provozu. Večer byl příkladnou ukázkou, jak naši členové mohou osobní vynalézavostí i jednotlivě splňovat úkoly naší Společnosti a šířit ohlas bratří Čapků. Naše věrná Marie MARKOVÁ, která se dosud účastní našich podvečerů, oslavila svoji činorodou i Čapkovu nedožitou devadesátku na jedničku.

VALNÁ SCHŮZE

naší společnosti schválila zprávy činovníků a zvolila

nový výbor. Předsedou je opět Dr. F. Krčma, místopředsedou Dr. J. Slavík, členové výboru: M. Pfannová, Dr. J. Horák, M. Duhková, R. Hrušková, J. Jaroš, zasl. um. F. Filipovský, zasl. um. Doc. Ed. Hofman, Dr. J. Z. Novák, J. Protiva, a red. O. Zdeněk; náhradníci: Dr. T. Halík, zasl. um. Š. Lucký, K. Dostálová, Dr. Horáček; revisoři: J. Mojžíš, Dr. Z. Klein; zástupce Malých Svatoňovic: J. Kábrt. Čestnými členy zvolila Společnost sovětského čapkologa Olega Maleviče a japonského znalce Čapkova díla prof. Eiiči Čina. Ke schůzi se ještě vrátíme.

SPOLKOVÉ ZPRÁVY

Národní divadlo v budově Tylova divadla v Praze uvedlo před zcela vyprodaným hlediště 21. února 1980 premiéru nového nastudování BÍLÉ NEMOCI. Režisér Miroslav Macháček si hru na mnoha místech upravil a několik scén dokonce připsal a míra těchto zásahů do původního Čapkova textu vyvolá zcela rozdílné (i nepříznivé) reakce a kritiky. Jisté však je, že je to inscenace nevšední, s jasným záměrem, důsledně realizovaným, inscenace podmanivá, vzrušující. Strhující výkony herců - Josefa Kemra jako Galéna, Radovana Lukavského jako Sigelia, Rudolfa Hrušínského jak Krüga, Josefa Somra jako maršála, Emila Konečného jako otce a všech ostatních v menších, nikoliv však nedůležitých rolích - byly odměněny nekonečným nadšeným potleskem diváků, kteří dlouho zůstali ukázněně sedět na svých místech, přestože představení trvalo přes tři hodiny.

xxx

V modrém salonku v prvním poschodí Tylova divadla byla v únoru instalována nerozsáhlá, ale velice poutavá výstava, fotografiemi, plakáty, režijními poznámkami a divadelními programy připomínající Karla Čapka nejen jako dramatika, ale i jako režiséra.

xxx

V únoru byla v televizi uvedena povídka Karla Čapka ZMIZENÍ HERCE BENDY v úpravě a režii Miroslavy Valové.

Citujeme výňatek z referátu ze Svobodného Slova /19.2.1980/, protože s názorem pisatele /šifra RB/ souhlasíme: Režisérka vybrala upravila . . . drobnou povídku, v níž je řečeno vše, co řečeno být mělo, na malém prostoru, pregnantně, kultivovaně, bez zbytečností a při tom s typickým smyslem pro dramatickou stavbu i pro drobné detaily, jimiž Čapek své hrdiny charakterizoval. Valové zvolila padesátiminutový rozměr pro svou inscenaci a byla tedy nucena Čapkovu povídku rozšířit. . . Z toho vyplynula i potřeba připsat řadu dialogů. A není překvapivé, že situace i dialogy původní, převzaté od Čapka, se od nových podstatně odlišují. . . Televizní divák je pochopitelně vděčný za setkání s Karlem Čapkem a jistě mu autorovo sdělení neunikne ani v „rozšířené formě“, která byla v tomto konkrétním případě zbytečná. K největším kladům inscenace náležel nevšední výkon Petra Haničince.

xxx

Dále byla v televizi reprízována inscenace Čapkovy Matky v níž hlavní roli hrála zasl. um. Jiřina Švorcová v režii Evžena Sokolovského. Kladenské divadlo Jaroslava Průchy uctilo nedožitou devadesátku Karla Čapka 8. února pásmem, ve kterém herci Zdeněk Mlčoch, Václav Stýblo, Milada Davidová, Josef Bárta, Jan Polívka a Vlastimil Čaněk z hudebního doprovodu členů Lidové školy umění recitovali z knih Karla Čapka a předvedli ukázky z Věci Makropulos a RUR. Někdejší Čapkův redakční kolega a člen našeho výboru Otomar Zdeněk pak v improvizované rozpravě se Zdeňkem Mlčochem připomněl zejména lidskost Karla Čapka.

xxx

V pražském klubu Futurum - bohužel v málo důstojném prostředí měl redaktor Vladimír Thiele jako hosta Dr. Karla Scheinpfluga, bratra Čapkovy choti Olgy. Oba obsáhle přiblížili divákům spisovatelův soukromý život.

xxx

V uměleckém studiu Pragokonzertu v Redutě připravil scénárista Zd. Kirschner medailon z Čapkovy tvorby s Irenou Kačírkovou, Miroslavem Doležalem, Tomášem Sedláčkem a Danielou Bartákovou; obě představení byla zcela vyprodána.

xxx

Lyra Pragensis uvedla v Martinském paláci pásmo z Čapkovy knihy Život a dílo skladatele Foltýna; účinkují nár. um. Dana Medřická, Zdeněk Řehoř, Petr Štěpánek a další.

xxx

Absolventi čtvrtého ročníku DAMU vyzkoušeli svoje ostruhy v představení Lásky hra osudná v Disku.

xxx

V divadélku Albatros vyslechly děti ukázky z Čapkových Povídek.

xxx

Divadlo Jiřího Wolкера provedlo náročnou hru Ze života hmyzu.

xxx

Tuto hru také za režie Jiřího Hlávky a Vlastimila Ondráčka předvedlo Divadelní studio D3 okresního střediska v Karlových Varech na přehlídce v Lokti.

xxx

V Malých Svatoňovicích a v Úpici úspěšně opakovali naše pásmo Humor Karla Čapka Dana Kolářová a Vlastimil Fišar.

xxx

Náš člen Dr. Miroslav Wajs promluvil k žákům čtvrtého ročníku gymnázia v Karlových Varech na námět Karlovarsko v životě a díle Karla Čapka.

xxx

Zasl. um. František Filipovský, člen našeho výboru, sklídl úspěch Čapkovými povídkami a apokryfy v Jilemnicích a večer, uspořádaném tamními přáteli Společnosti bratří Čapků v čele s řed. Kmínkem.

xxx

Klub přátel výtvarného umění v Brně uspořádá 29. května večer, který připraví náš režisér Josef Protiva.

xxx

Také Plzeň a Gottwaldov chystají se oslavit nedožitou devadesátku Karla Čapka.

xxx

Společnost bratří Čapků uspořádala ve vyprodaném sále Kina mladých představení filmů O pejskovi a kočičce, jehož tvůrce, člen našeho výboru zasl. um. Eduard Hofman také promluvil k divákům.

xxx

14. dubna jsme uspořádali další podvečer ve Smetanově muzeu pod názvem Dopisy ze zásuvky. Výbor z korespondence Karla Čapka Věře Hružové, režijně připravil Josef Protiva a přednesl člen Městských divadel pražských Ladislav Frej /představitel mladého doktora Sovy z Nemocnice na kraji města; na kytaru hrál Karel Rayman.

xxx

Náš podvečer 13. března ve Smetanově muzeu pod názvem Takhle to má Čapek rád. Symposion! Byl věnován památce Josefa Čapka. Účastníci v něm vyslechli v podání členky Realistického divadla Věry Kubánkové dosud netištěné vzpomínky Čapkovy choti Jarmily Pospíšilové - Čapkové, prokládané klavírním doprovodem z hudby J. A. Bendy, Leoše Janáčka a Sergeje Prokofjeva v podání Jarmily Kozderkové; režii měl J. Protiva.

Do prodeje byla konečně dána dlouho očekávaná knížka Karla Čapka *Listy Anielce*, kterou připravil Tomáš Halík s původními kresbami Ludmily Jiřincové a vydal v bibliofilské úpravě Supraphon.

xxx

Společnost bratří Čapků požádala Národní výbor města Prahy, aby dal vyhotovit pamětní desku na dům v Říčnické ulici na Malé Straně, kde bratří Čapková dlouhá léta bydleli. Jiná deska se chystá na dům bratří Čapků na Vinohradech.

xxx

V čase, věnovaném filmu pro pamětníky, uvedla nedávno televize Čapkovu „Bílou nemoc“, jak ji roku 1937 natočil Hugo Haas. Sám hrál Galéna a maršála ztělesnil Zdeněk Štěpánek. Diváci si mohli ověřit, že tento 43 roky starý film náleží dodnes k tomu nejlepšímu, co se u nás kdy natočilo.

xxx

V televizi měl režisér Pech jednominutovku *Světlo ze Strže* a nár. um. Martin Růžek doprovodil slovem pro děti zpracovanou *Dášenku*.

xxx

V rozhlase Dagmar Hubená připravila četbu z *Dopisů Věře Hružové*.

xxx

Hra bratří Čapků *Ze života hmyzu* je na pořadu divadla v Pardubicích, a Divadlo Jaroslava Průchy v Kladně má její premiéru 26. dubna; režisérem je Gerik Císař.

xxx

Nová adresa naší jednatelky je nyní: Milena Pfannová, Novosibirská 119, Újezd nad Lesy, 250 85 Praha 9.

Na 27. května jsme připravili reprízu neobyčejně úspěšného pořadu Humor Karla Čapka s Danielou Kolářovou a Vlastimilem Fišarem. Pořad budeme opakovat ve velkém sále Městské knihovny v Praze v 18 hodin.

Zpravodaj SBČ, 11. číslo, duben 1980

Neprodejný výtisk - jen pro vnitřní
Potřebu Společnosti bratří Čapků.

S Dr. F. Krčmou a Dr. J. Z. Novákem
Redigoval Otmar Zdeněk.

Adresa Společnosti:
Poštovní schránka 284, hlavní pošta,
Jindřišská 14, 110 00 Praha 1
Účet u Státní banky čs. Praha 1,
č. 11-3001-8,
běžný účet č. 909 542 České státní
spořitelny, městská pobočka
Václavské nám. 42, 110 03 Praha 1.
odd. běž. Účtů, p. přihr. 838
113 98 Praha 1